

Opsamling på RISE-survey	Ansvarlig	ditt
	Oprettet	09-05-2019
Projekt: 7694, Vækst med bæredygtighed	Side	1 af 9

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

I forbindelse med AP 2 og aktiviteten *"måling af udvalgte caselandmænds bæredygtighed efter, at de har haft fokus på bæredygtige initiativer"* er der udsendt en survey til 195 landmænd, der alle har fået foretaget en RISE i løbet af de sidste fem år. 43% af respondenterne svarede på alle spørgsmål i det udsendte spørgeskema. Surveyen er udarbejdet for at måle, hvilke effekter RISE, som bæredygtighedsanalyse, har haft for den enkelte landmands bedrift. Se survey-rapporten på de sidste sider i dette notat. Nedenstående er en opsamling af besvarelserne.

Udbytte af RISE-analysen

71 respondenter (78%) mener at have haft udbytte af RISE-analysen. Desuden mener 49 respondenter (54%), at analysen har været med til at udvikle bedriften. Flere påpeger blandt andet, at RISE-analysen har hjulpet med at prioritere indsatserne og skabt fokus på bæredygtige indsatser. I den forbindelse skriver en: *"Først og fremmest har RISE været en hjælp til at prioritere indsatsområderne. Der blev ikke afdækket væsentligt nyt, men fokus blev skærpet"*. Et andet eksempel er, at analysen har været med til at pege på, hvad landmanden kan gøre for at forbedre indsatsen. Flere peger på, at de generelt har fået en større opmærksomhed på bæredygtighed. I den forbindelse kommenterer en landmand: *"Begrebet bæredygtighed er blevet tydeligere, og derfor kommunikationsmæssigt nemmere at formidle og at arbejde efter"*.

27 respondenter mener derimod ikke, at RISE-analysen har været med til at udvikle deres bedrift i en mere bæredygtig retning. En landmand kommenterer her: *"Den fortalte mig ikke noget, som jeg ikke vidste i forvejen"*. Andre pointerer, at den er for international, ikke er nøjagtig nok, ikke er relevant eller at den ikke kommer med konkrete forslag til ændringer.

Hvad huskes bedst?

62% af respondenterne husker bedst bæredygtighedsgraden af bedriften (spindelvævet), hvor 22% husker konkrete resultater om f.eks. økonomi, klima eller biodiversitet bedst. Én respondent kommenterer, at vedkommende fik point for at holde to ugers ferie. En anden kommenterer, at analysen viste, at økonomien ville blive et problem, og at det blev den. Nogle kommenterede, at analysen var for overfladisk eller at de ikke husker noget bestemt fra analysen, udover at vedkommende havde opnået et godt resultat.

Anvendelse af RISE i dag

Der er 45% af de adspurgte landmænd, der i dag anvender RISE-analysen aktivt, hvorimod 45 % ikke gør. En skriver, at vedkommende i dag anvender RISE *"I markedsføring af vores kød og grøntsager"*. En anden påpeger, at vedkommende stadig anvender den, da han kan se, hvad han skal gøre uden, at det koster alt for mange penge. En anden pointerer, at vedkommende iværksætter små handlinger, der ifølge analysen vil forbedre biodiversiteten. En tredje skriver, at analysen altid er i baghovedet, hvor en anden kommenterer, at analysen stadig anvendes *"i vores diskussioner på gården"*.

Derimod er der 45%, som ikke anvender analysen aktivt i dag. En kommenterer i denne forbindelse: *"Den gav mig ingenting at arbejde med. Mine egne ideer og ønsker om udvikling er meget sjovere."* Mens andre kommenterer, at analysen ikke er relevant, at der ikke er overskud i hverdagen til at anvende den, at der ingen overraskelser var i analysen, så derfor anvendes den ikke aktivt, eller at analysen er forældet og mangler en opdatering. Én anden påpeger: *"Er træt af tal og analyser"*.

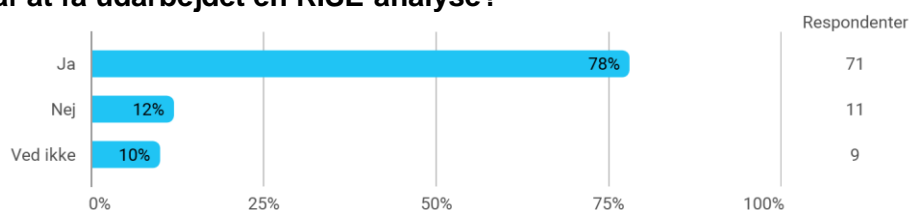
Opfølgning efter RISE

Der er divergerende opfattelser af, hvad det var ønskeligt, der var sket efter analysen. 27% mener ikke, de havde brug for noget efter status af analysen, mens 29% mener, at en konkret handleplan med mål og delmål er ønskværdigt. Dette er interessant, da der i RISE-analysen er implementeret en handlingsplan, ud fra survey-svarene kan vi ikke sige, om den ikke har været handlingsorienteret nok eller at landmændene ikke ved, hvordan de skal gå i gang med handlingerne, men ikke desto mindre er et en større andel, der kunne bruge en anden form for handlingsplan. Andre kommenterer, at RISE burde anvendes som certificering og eller klassificering af bedriften. Vedkommende kommenterer: *"Jeg mangler en klassificering af bedriften. Hvor bæredygtig er bedriften. Gerne i klasser, f.eks. guld, sølvmetal og bronze"*. En anden kommenterer, at en *"Liste med hvad der kan gøres uden det koster alt for meget"*.

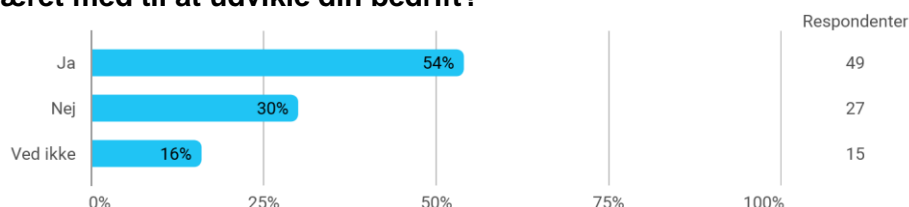
Der er altså delte meninger om, hvorvidt RISE-analysen bidrager til en bæredygtig udvikling. Der vil på baggrund af surveyen udvælges 15 caselandmænd til interview om RISE-analysens effekt og igangsatte bæredygtige initiativer.

SURVEY-RAPPORT

1. Har du haft udbytte af at få udarbejdet en RISE-analyse?

2. Har RISE-analysen været med til at udvikle din bedrift?

Giv eksempler på, hvordan RISE-analysen har været med til at udvikle din bedrift:

- Kan i rapporten se hvad jeg gøre for at forbedre mig på de enkelte områder
- Begrebet bæredygtighed er blevet tydeligere. og derfor kommunikationsmæssigt nemmere at formidle og at arbejde efter.
- Fokus på energi- og vandforbrug
- tilfredshedsfølelse
- biodiversitet
medarbejderpleje
Sædskifte
beplantning
Energiforbrug
- Først og fremmest har RISE været en hjælp til at prioritere indsatsområderne. Der blev ikke afdækket væsentligt nyt, men fokus blev skærpet
- Vi skal holde mere ferie, vigtigt at være sammen som familie. Brug mere kløver i mit sædskifte.
- fokus på co2 lagring i jorden
- Økonomi, indlagring af kulstof i jorden, flere vådområder, mere græs i sædskiftet
- Tankegang
- Den syntes jeg skulle tjene flere penge
- Fokus på bæredygtighed flytter i den rigtige retning
- øget opmærksomhed på nemme forbedringsmuligheder og generel øget fokus på bæredygtighed
- Kunder har efterspurgt den
- fokus på biodiversitet
- Vi er blevet mere bevidste om vores stærke sider, og der prøver vi at overføre til en ny driftsgren
- Prioritering af indsats i bæredygtig retning. f.eks. har vi købt grøn EL
- Affaldshåndtering
beplantning
energi
biodiversitet
- Mere kløvergræs
Mindre elforbrug
- Jeg bearbejder kun jorden i højst 10 cm dybde med min harve med fuld gennemskæring og trykrulle. Den er stort set også mit eneste redskab til jordbearbejdning.
- biodiversitet
- mere energibevidst

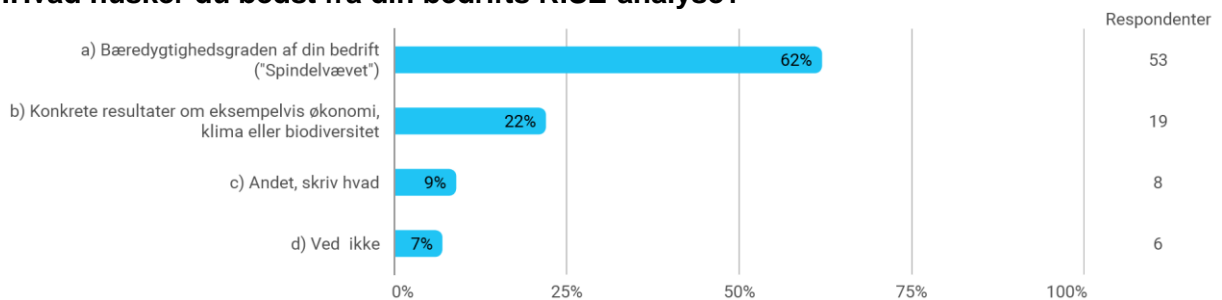
- Arbejder mere med biodiversitet efter rise
- Rise har fået mine tanker og handlinger til at jeg tænker bæredygtighed ind i mine beslutninger. Jeg har skiftet alle lysamaturer ud til led. Har lavet et 50 ha. Stort vådområde. Osv. osv.
- Givet øget fokus på bæredygtighed på bedriften
- Bevidstgørelse
- RISE-analysen viser at bedriften er bæredygtig. Dog skal der mere fokus på husdyrsundhed og biodiversitet i naturen
- Det har givet os mere fokus på bæredygtig og vi har nu en gruppe, der arbejder med forskellige projekter indenfor bæredygtige tiltag. For os er det bedre at profilere os på bæredygtighed, og dertilhørende handlinger, og ikke bare ordet RISE
- endnu mere fokus på jordkomprimering
- Fået fokus på enkelte ting
- Har sat mere fokus på svage sider
- Rart at finde ud af hvor man kan rykke rise modellen i den rigtige retning
- Mindre elforbrug, Erstatte plast med papir, mindre dieselforbrug
- Vi planter flere træer, evt. biogas
- Primært den efterfølgende snak med Anke Stubgaard var værdifuld
- Fokus på energibesparelse, forbedring af biodiversitet, arbejdsmiljø
- Samle ejendommen mod fælles mål
- Fokus på livskvalitet
- Bevidsthed om hvor man ligger på de forskellige punkter i ens drift
- co2 udledning
- Vi arbejder mere målrettet med naturen
- Vi har fokus på de dårligste områder når vi skal lave nye tiltag på bedriften.
- Faste kørespor, ser på naturen for en del af bedriften kan fx være bosted for vilde bier
- Fokus på energiforbrug
- få fokus på specielt de områder man er svagest.
- Økonomien var et stort problem - blev for stort - nu investor som ejer og mig som forpagter.
Større fokus på energi. Alt lys er skiftet til LED.
Klima der leveres nu til biogas.
CO2 lagring, der er plantet 3,5 Ha med pil

Hvorfor har RISE-analysen ikke været med til at udvikle din bedrift?

- Synes den er for international
- Jeg har ikke gennemgået den efter udarbejdelsen. Det skyldes vel alm. prioriteringer i dagligdagen.
- Ingen dynamisk udviklende perspektiv i RISE. Ingen sparring om fremtidig udvikling.
- Den var ubrugelig
- Fordi analysen er udarbejdet inden for forholdsvis kort tid (dec 18), og den kortsigtede retning for bedriften var lagt på forhånd.
Et andet element er den aktuelle notering på øko grise der ikke levner meget plads til yderligere likviditets krævende tiltag.
- Ikke relevant
- der var gode resultater på alle områder - men dermed ikke sagt, at den vil påvirke min ageren i fremtiden
- Jeg har ikke lavet de store ændringer siden
- Den fortalte mig ikke noget, som jeg ikke vidste i forvejen
- Jeg har ikke ændret noget
- fjerkrae er godt på vej hvad angående bæredygtighed og indtil videre kan det ikke betaler sig at gøre mere, hvis konsumenter ikke betaler mere for produktet. Markarbejdet har vi tilpasset os en lidt
- Jeg havde jo fokus på det alt sammen i forvejen....

- Den kommer ikke med forslag til ændringer. Det RISE påpegede vist vi godt var vores ømme punkter.
- Vi har ikke ændret adfærd pga. rise
- fordi vi gør tingene alligevel
- De tiltag der er gjort på bedriften skyldes ikke RISE modellen.
- Fordi vi lige er påbegyndt et forløb, hvor RISE gerne skulle blive en del af.
- Den er ikke nøjagtig nok. Når man selv udfører markarbejdet, bliver man straffet, fordi man har et højere brændstofforbrug, end hvis man har maskinstationen til at udføre arbejdet. Man bliver ligeledes straffet hvis man har mange humusjorde på sin bedrift, selv om de ligger med vedvarende græs. Rise analysen tager ikke højde for C binding.
- den passer ikke ret godt ind i grønsagsproduktions analyser !!!
- Da vi er økologer og det storset kun er økonomien, der falder markant ud har der ikke været mulighed for at forbedre dette med to dårlige høstår.
- Den gav mig ikke forslag til forbedringer - procesforslag el. lign.
- fordi vi allerede har lavet de tiltag der er relevante
- fortæller ikke noget vi ved i forvejen
- Bedriften var udviklet
- Jeg udvikler selv min bedrift for at gøre den mere bæredygtig på enhver måde, RISE bliver mere et dokumentationsværktøj

3.Hvad husker du bedst fra din bedrifts RISE-analyse?

3.Hvad husker du bedst fra din bedrifts RISE-analyse? - c) Andet, skriv hvad

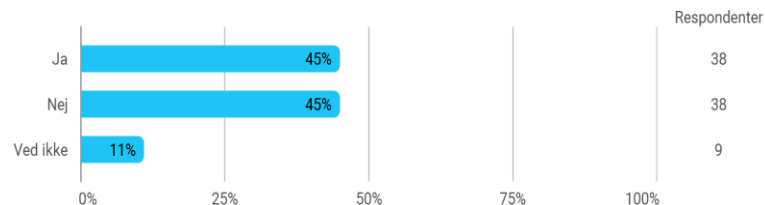
- At jeg syntes analysen var overfladisk
- Energiforbruget var ikke så godt, selvom jeg gjorde alt det rigtige, og havde meget fokus på det. Må bare sige at den ikke er nem.
- at den ramte mange af de ting jeg har gået og tænkt på
- at vi brugte mindre vand end gennemsnittet for sådan en virksomhed, men at vi ikke gjorde noget for at spare på vandet. Det var en mærkelig konklusion
- se nedenfor
- at det var en kedelig status "du har fået 7" og hvad så????
- Resultatet af bedriftens evne til netto at akkumulere CO2 i jorden.
- kan ikke huske noget bestemt udover at alle parametre var gode for min bedrift

Evt. uddybende kommentarer

- En god og overskuelig måde at vise resultaterne på
- Produktionen er stoppet
- Jeg husker, at jeg fik "point" for at have været to uger på ferie det år
- synes spindelvævs diagrammet er informativt. Og så er det dejlig dynamisk. du kommer aldrig helt i mål
- egentligt svar a og b
- Sjovt at få levet, men ikke noget vi vil gentage.
- Fokus på de rigtige steder
- Fik øje på ømme tæer

- At vi har en bæredygtig bedrift og at vi fungerer som en social virksomhed hvor både ejer og ansatte har det godt. Samtidig er der dog stor usikkerhed i tallene fordi vi er en meget kompleks virksomhed, her tænker jeg på klima.
- Det ville være en rigtig god ting, hvis man kunne lægge spindelvævet men en letforståelig forklaring på vores hjemmeside og at den var forberedt til dette.
- Bekræftelsen at vi er "klimaneutral"
- Analysen vist klart at økonomien ville blive et problem - det blev det.

4. Anvender du stadig RISE-analysens resultater aktivt?

Giv eksempler på, hvordan du anvender RISE-analysen aktivt:

- Kan se hvad jeg kan gøre uden det koster alt for meget.
Stenstak, grenstak grave to søer (betalt af nationalparken)
- kigger på den engang imellem med nye medarbejder og fastholder fokus på energi- og vand besparelse
- bæredygtighed
- i vores diskussioner på gården
- Har købt campingvogn for mere samvær med familien. Har indkøbt Blodkløver/Jordkløver til mit sædskifte
- vi kigger på spindelvævet og ser hvor vi er ringest
- Har købt varmeveksler i forbindelse med køling af mælk.
- Har analysen i bagehovedet i dagligdagen, og analysen har også givet ideer til fremtidige projekter, når det er sagt skal jeg nok også lige læse lidt op på analysen for der er helt sikkert mere at hente i den
- prøver at arbejder efter analysen
- Fx kører med lavt dæktryk i marken
- Bruger den til at fortælle om vores gård og hvor bæredygtige vores produkter er.
- Købt Grøn EL. Plantet 17.000 træer, opsat uglekasser mm da vi lå lavt på Energi og klima samt Biodiversitet
- Økonomi
Mindre elforbrug
- Mere kulstof i jorden. Grene fra hegn og frugtplantage får lov at ligge. Mere vild natur på min ejendom. Mindre jordbearbejdning.
- I mine tanker og handlinger
- Tiltag på bedriften er udvalgt ud fra analysen
- Vise bestyrelsen hvor vi bør lægge vores retning
- RISE har støttet tanken om at reducere forbrug af maskiner og ført til flere rationaliseringer.
- Vi har iværksat små handlinger, der vi ifølge analysen, skulle opnå en bedre biodiversitet
- min kæphest med maks. 3 t / hjul og prøver at få mere balance i livet med arbejde og min kære kone og børn
- global gap
- på at holde fokus
- Reduktion af klimagasser.
Jordfrugtbarhed.
- Vi fandt 3 indsatsen at arbejde videre med.
- Tænker meget på hvordan vi bruger vore resurser og hvordan vi kan få et bedre biodiversitet og spare klimaet

- Biodiversitet, træer, samt fokus på foderforbrug og sædskifte incl. Efterafgrøder
- natur i marken
- Hvis jeg er i tvivl kigger jeg i teksten
- Jeg har det i baghovedet daglig arbejder
- Forbedre vores svage sider, eks. marktryk, energiforbrug og natur beplantning
- Prøve at forenkle så ledes at krav kontrol bliver mere enkel
- I markedsføring af vores kød og grøntsager
- vi har meget fokus på energioptimering.
- Den præsenteres for bank og realkredit
- sparer energi
- gå i en mere bæredygtig retning
- Vi er udfordrede på energiforbruget, vi har besluttet at skifte til det mest energibesparende model

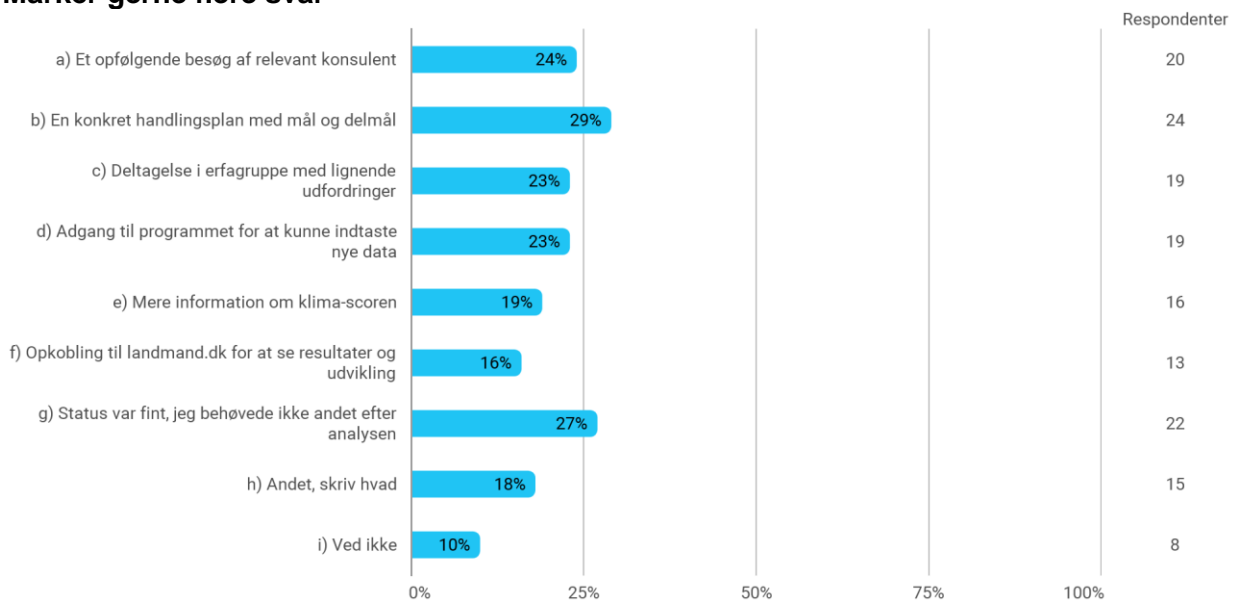
Hvorfor tror du ikke, at du anvender RISE-analysen aktivt?

- Synes ikke den er relevant
- Konsulent agtig
- vi mangler måske en opdatering
- Jeg arbejder med andre og mere driftsøkonomisk konkrete handlingsplaner og strategier.
- Havde måske glemt den lå i skuffen. Analysen fik mig til at tænke over ting som jeg måske egentlig var klar over. Vil se på den igen
- Den går en del år tilbage, og skal opdateres
- Jeg har ikke overskud til det for tiden
- den bliver brugt som perspektivering af noget vi godt viste i forvejen. Vi har en klimahandlingsplan på vores ejendom, den kan lidt det samme som RISE dog mere specialiseret men meget konkret
- Der mangler kendskab især i det offentlige
- Fordi resultatet var ubrugelig
- Mangel på likviditet til de forskellige tiltag
- Er blevet væk i papirbunken.
- Har ikke
- jeg har den jo i baghovedet
- Pga. produktionsstop
- fordi der var ingen overraskelser i analysen
- Er træt af tal og analyser
- Det gør vi, men det betaler sig ikke at gøre mere endnu
- Det kommer nok
- Jeg ser ikke lige mulighederne i den, når jeg i forvejen har fokus på alle tingene
- har styr på det
- Prioritet
- Undskyld men Rise bliver ikke et redskab vi vil bruge. På marken vil jeg f.eks. gerne have co2 regnskab ind i markplanen. Rise fortæller noget ejerne på en bedrift gerne skulle vide i forvejen.
- manglende motivation
- Det er for uoverskueligt
- Det tror jeg at jeg kommer til, men det er endnu meget nyt
- Gået videre med økologiløft fra ØL.
- Fordi den ikke er nok dækkende.
- Den er ikke overskuelig nok
- fordi der var for stor usikkerhed ang. bæredygtighed som økolog i særdeleshed ang. lavbundsjordene hvor vi blev straffes selv om vi absolut gjorde det bedste med varige græsser.
- Hmm det er gledet i baggrunden, men jeg tænker dog at sund fornuft jo også trækker den samme vej.

- tid og økonomi
- Den gav mig ingenting at arbejde med. Mine egne ideer og ønsker om udvikling er meget sjovere.
- Analysen har gjort mig mere bevidst omkring min bedrift, men ikke vist mig ting jeg skulle ændre, jo måske omkring økonomien
- Forældet
- vore egne værktøjer er bedre - Rise er et beskæftigelsesprojekt
- Bedriften er drives regenerativt så optimalt som muligt, og interessen var primært for officielt at få dokumentation for bedriftens evne til netto at akkumulere CO2 i jorden.
- den er bagudskuende, som landmand er man længere fremme i planlægning, samfunds-påvirkning mv.

5. Hvad kunne du ønske, der var sket efter analysen?

Markér gerne flere svar

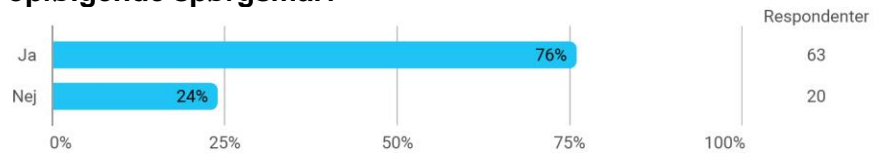

5. Hvad kunne du ønske, der var sket efter analysen?

Markér gerne flere svar - h) Andet, skriv hvad

- Liste med hvad der kan gøres uden det koster alt for meget
- når der er økonomi til mere udvikling, er det mulig at komme længere
- Jeg synes stadig analysen er overfladisk
- a og b har jeg fået. c er et ønske.
- Desværre kan jeg ikke se lyset og som gammel sælger, jeg kan ikke sælge noget jeg ikke tror på.
- mere synlighed og evt. markedsføring
- Analysen tages op 2020 til gensyn
- Jeg mangler en klassificering af bedriften. Hvor bæredygtig er bedriften. Gerne i klasser, f.eks. guld, sølvmetal og bronze.
- På sigt opfølgning
- Vi arbejder videre med at gøre det vi var gode til endnu bedre da det samtidig har positivt økonomi i at tænke klima
- Mulighed for at bruge en pædagogisk model til vores hjemmeside.
- Adgang til programmet så man kan lure hvad der giver bedst score for mindst mulig indsats
- Større indsigt beregningerne for kreaturerne udledning af gasser og tilsvarende deres bidrag til akkumulering af CO2 i jorden via deres græsfoder som kødkvæg.
- At kunne tast indsatser løbende, som kunne uploades så alle kunne se det
- kan eventuelt bruges som certificering for bæredygtighed.

6. Må vi kontakte dig ang. opfølgende spørgsmål?

Samlet status

